

УДК 656.072

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ
ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ**

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF HIGH-SPEED RAIL
PASSENGER TRANSPORT IN UKRAINE**

О.В. Зуй, канд. техн. наук Д.В. Константинов

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

O.V. Zui, D.V. Konstantinov PhD (Tech.)

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

У контексті європейської інтеграції України залізничний транспорт стикається з посиленою конкуренцією з боку автомобільного транспорту у сфері пасажирських перевезень. Оскільки примусове перенаправлення пасажиропотоків є неефективним, ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності залізниць є оптимізація сервісних послуг, що надаються АТ «Укрзалізниця». Для досягнення високої якості та ефективності пасажирських перевезень необхідно впроваджувати системні заходи, зокрема застосування інструментів логістичного управління. Важливим аспектом удосконалення залізничних перевезень є збільшення швидкості руху, що безпосередньо впливає на привабливість даного виду транспорту. А тому одним з найважливіших питань стає швидкість перевезення.

Одним із найбільш перспективних напрямків удосконалення організації пасажирських перевезень є розвиток швидкісних сполучень між великими містами, покращення технологій в експлуатації пасажирського рухомого складу, а також формування раціональної мережі маршрутів швидкісних перевезень в Україні. На даний час, в умовах військового стану та розвитку міжнародних взаємовідносин, збільшився попит на міжнародні пасажирські перевезення. Це також потребує особливої уваги, так як сполучень і поїздів, які курсують між Україною та сусідніми країнами Європи поки що небагато. Треба розширювати географію міжнародних сполучень з Європейськими партнерами, враховуючи державну програму євроінтеграції.

Отже основними пріоритетними напрямками розвитку залізничного транспорту в Україні є розвиток швидкісного сполучення між великими агломераціями, що передбачає модернізацію рухомого складу та інфраструктури; оптимізація мережі маршрутів на основі аналізу пасажиропотоків із врахуванням нерівномірності попиту (сезонної, добової, святкової тощо); розширення міжнародних сполучень у відповідності до

державної програми євроінтеграції, що особливо актуально в умовах зростання попиту на транскордонні перевезення.

Сучасна система поїздутворення має низку структурних недоліків, основним із яких є недостатня адаптивність до динаміки транспортного ринку. Впровадження гнучких технологій управління перевезеннями на основі прогнозування пасажиропотоків дозволить оптимізувати схеми руху складу та підвищити ефективність використання ресурсів [1].

Досвід країн Західної та Центральної Європи свідчить про економічну доцільність розвитку високошвидкісних залізничних сполучень. Такі проекти сприяють зростанню пасажиропотоків та фінансових надходжень, проте їх реалізація потребує модернізації експлуатаційних технологій; застосування маркетингових та логістичних інструментів управління; переходу від інформаційних до аналітико-прогностичних систем, що базуються на взаємодії маркетингових досліджень і логістичного планування задля мінімізації експлуатаційних витрат [2].

Для цього доцільно запровадити персоналізовану оцінку ефективності кожного поїзда. Враховуючи незначну різницю в швидкостях пасажирських поїздів, основним критерієм порівняння може виступати час у дорозі з урахуванням середнього простою в пунктах обороту.

Тоді умовні витрати будуть мати вигляд цільової функції [3]:

$$z = \sum_{j=1}^n \sum_{i=1}^n (C_i^{nj} x_i^j + C_i^{Bj} y_i^j) \alpha_n \rightarrow \min ,$$

де C_i^{nj} , C_i^{Bj} – умовні оцінки поїздів відповідно, які прибувають на головну станцію і відправляються з головної станції;

α_n – коефіцієнт нерівномірності руху, що враховує різні фактори впливу та відображає фактичні обсяги перевезень.

Таким чином найбільш перспективним шляхом розвитку залізничних пасажирських перевезень в Україні сьогодні виглядає розширення швидкісних маршрутів, зокрема за рахунок поїздів категорій IC+ та IC. Цей напрямок обіцяє не лише сучасніший транспортний сервіс, а й нові економічні можливості. У перспективі варто зосередитись на грамотній організації руху, де поєднання маркетингових стратегій і логістичної точності дозволить підняти рівень пасажирського комфорту, збільшити прибутковість перевезень, оптимізувати витрати на утримання і експлуатацію рухомого складу. Окремо варто досліджувати напрямки із найвищим попитом – саме вони можуть стати першими до майбутнього впровадження справжнього високошвидкісного сполучення в Україні.

[1] Константинов Д.В. Дослідження сучасних пасажирських перевезень залізничним транспортом України. / Д.В. Константинов, Л.В. Коновалюк // Збірник наукових праць Української державної академії залізничного транспорту, випуск 145.- 2014.- с.24-28.

[2] Шандер О.Е. Удосконалення організації залізничних швидкісних пасажирських перевезень в умовах коливання пасажиропотоків / О.Е. Шандер, Д.Б. Ярмак, О.Ю. Федоренко // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті : тези стендових доповідей та виступів учасників 34-ї міжнародної науково-практичної конференції "Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті" (Харків, 29 жовтня, 2021 р.). – 2021. – Т. 26 № 3 (додаток). – С. 32.

[3] Грушевська Т.М. Організація високошвидкісних перевезень в умовах реформування залізничного транспорту. Залізничний транспорт України. 2013. №1. С. 16 – 19

УДК 330.322:656.2

ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

RESEARCH OF INNOVATION TRENDS IN THE FIELD OF INVESTMENT COST MANAGEMENT IN RAIL TRANSPORT

докт. екон. наук О. Г. Кірдіна, канд. екон. наук О. Д. Стешенко
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

D.Sc. (Econ.) O. H. Kirdina , PhD (Econ.) O. D. Steshenko
Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Вже понад двадцять років у світі триває активна імплементація та масштабування цільових орієнтирів екологічної та соціальної стійкості, затверджених на початку 2000-х років як «Цілі розвитку тисячоліття» і надалі переглянуті в рамках порядку денного на період до 2030 року. Попри тривалий час реалізації таких ініціатив поки не вдалося досягти суттєвого прогресу в досягненні цілей стійкого розвитку, зберігається значна неоднорідність темпів та масштабів їх реалізації. Як свідчать результати обговорення ключових глобальних викликів на Всесвітньому економічному форумі 2025 року і до нині значного схвилювання викликають світові викиди вуглецю, економічна нерівномірність розвитку окремих територій та країн і уповільнення темпів реалізації ініціатив, спрямованих на забезпечення довгострокового стійкого розвитку.

У значній мірі така ситуація зумовлена загостренням політичного суперництва та міждержавних конфліктів, посиленням соціальної поляризації та неоднозначністю оцінювання ефективності зусиль щодо сталого розвитку. Все це в сукупності підірвало віру в доцільність реалізації глобальних соціальних та екологічних ініціатив і вже сьогодні можна побачити як значною кількістю країн скорочується або і взагалі припиняється фінансування таких проєктів. З огляду на зазначене викликає зацікавлення питання реалізації сталих практик бізнес-суб'єктами, зокрема